

En herskerinde tager imod – Lucie-Marie Reventlows kamp for Brahetrolleborg

Af museumsinspektør Jesper Munk Andersen, Museum Lolland-Falster

Lørdag den 8. august 1936 indbød Lucie-Marie Ludovika Anastasia Adelheid Carola Hedwig enkelensgrevinde Reventlow (1884-1984) til bryllupsfest på *Brahetrolleborg*. Med flagalléer langs vejene, rød løber ved trappen til slotskirken og flagrende sølvbånd i slotsgården var en festlig scene sat for dagens begivenhed, der for en stund skruede tiden tilbage til herregårdenes storhedstid i slutningen af 1800-tallet, hvor: "der stod Glans fra dem ud over Landet".¹ Den store tiljublende tilskuerskare og det smukke danske sommervejr bidrog yderligere til glansen over den gamle herregård, der siden 1722 havde været i familien Reventlows eje. I aviserne dagen derpå kunne læserne fordybe sig i fyldestgørende beretninger fra den celebre begivenhed, hvor de 80 fremmødte gæster i døren til slotskirken var blevet mødt af: "Godsets Herskerinde, Lensgrevinde Reventlow, skøn og statelig i sølvgraa Knipling og Silke,

og med Diadem i Haaret".² Bruden – den 25-årige Lucie komtesse Haugwitz-Hardenberg-Reventlow (1911-2003) – var niece til enkelensgrevinde, mens gommen var af skotsk godsejerslægt. Et internationalt og højaristokratisk skær prægede selskabet, der i pragtfulde toiletter og strålende uniformer blev modtaget af Lucie-Marie for at få anvist plads i kirken.

Uagtet brudeparret uden tvivl var dagens hovedpersoner, var det enkelensgrevinde, der med stram hånd styrede begivenhedernes gang. Siden 1909 havde hun været frue på *Brahetrolleborg*, og helt frem til sin død som 99-årig i 1984 skulle hun blive indbegrebet af herregårdens ånd og lange historie. En historie, der igennem det 20. århundrede skulle undergå markante ændringer, og som særligt i årtiet forud for brylluppet i 1936 skulle få tilført nye dramatiske kapitler med enkelensgrevinde i den ufrivillige hovedrolle.

I et interview i Berlingske Tidende i 1979 huskede Lucie-Marie Reventlow (1884-1984) tilbage på brylluppet på Brahetrolleborg i 1936 mellem hendes niece Lucie komtesse Haugwitz-Hardenberg-Reventlow og John Patrick Douglas Boswell. Særligt sækkepibespilleren stod klart i hendes erindring: "Åhhh-ja, han spillede så rædsomt og blev saa forfærdelig fuld".

Foto: Museum Lolland-Falster.

Mellem eventyr og virkelighed

Til stede i slotsgården den solrige augustdag i 1936 var også en større skare af pressefolk. Fornemt anlagte adelsbryllupper havde i årtier tiltrukket sig stor opmærksomhed fra dagspressen, der livligt fyldte aviskolonneerne med lange beskrivelser.⁴ Brylluppet

Hovedbygningen på Brahetrolleborg var i 1868 blevet underkastet en hårdhændet restaurering, der tilførte de gamle klosterbygninger et herskabeligt ydre med cementpuds, løgkugler og vælske gavle. Siden Lucie-Maries død i 1984 er der blevet arbejdet på at tilbageføre bygningen til før restaureringen. Brahetrolleborg cirka 1890. Foto: Museum Lolland-Falster.

på *Brahetrolleborg* var ingen undtagelse – især ikke da rygterne ville vide, at den verdensberømte: "Woolworth-Prinsessen, Barbara Hutton",⁵ der året før var blevet gift med enkelensgrevindens fætter, skulle være at finde blandt gæsterne. Et rygte, der på dagen imidlertid viste sig at være usandt til stor skuffelse for mange af de fremmødte.

Det var dog ikke fraværet af den amerikanske dollarprinsesse, der skulle slå skår i reportagernes florumvundne beskrivelser af brylluppet dagen derpå, der ellers fik et næsten stereotypt islæt over sig med oprensning af adelsnavne, lovprisninger af rober og fremhævelse af ophøjethed. Et næsten fuldendt eventyr blev malet frem, hvis ikke lige det havde været for den skandale, der udspillede sig, i minutterne op til de nygifte forlod slotskirken. En skandale, der for en stund trak brylluppet ud af eventyret og plantede det midt i 1930'ernes virkelighed, hvor enkelensgrevinder som Lucie-Marie ikke længere blot var til pynt, men måtte tage handling og træde i karakter. I let forskellige udgaver blev episoden beskrevet i dagene efter. Under overskriften: "Komtessebryllup med Skandalescener" berettede Langelands Social-Demokrat blandt andet detaljeret fra hændelsesforløbet. "Alt var saaledes saa fint, saa fint; men desværre gik der Brak i Ceremonien",⁶ lød det i artiklen, der kort fortalt omhandlede en kvindelig engelsk pressefotograf, der mente at have købt billedrettighederne af enkelensgrevinden til brylluppet, men: "da de andre Pressefotografer ikke vilde godkende Handelen, tog hun selv Affære og væltede Konkurrenternes Kameraer".⁷ Det endte i tumult, og til sidst måtte lokalbetjenten tilkaldes for at adskille

og stille: "de vrede Fotografer – og især den hysteriske Englænderinde – saa meget tilfreds, at Fejden kunde endes uden Blodsudgydelse".⁸

Under tumulten blev også Lucie-Marie tilkaldt, og ifølge flere aviser gav hun den engelske pressefotograf medhold: "og det blev betydet alle de øvrige Fotografer, at Overtrædelse af Forbudet ikke taaltes [...] og en halv snes Chauffører blev beordret til som en Slags Politi at paase, at de af Lensgrevinden udstedte Patentrettigheder ikke krænkedes".⁹ En udlægning af enkelensgrevindens motiver, der ikke kunne nikkes genkendende til fra *Brahetrolleborgs* side, hvorfor godsinspektør Danielsen allerede dagen efter dementerede, at pressen var blevet forment adgang til at fotografere grundet den engelske fotografs eneret. Grunden var alene den uorden og skandale, som tumulten affødte!¹⁰

En europæisk herregårdsfrue

Tilkaldelsen af Lucie-Marie og hendes resolute håndtering af konflikten lod ingen i tvivl om, at det var hende, der i 1936 regerede på *Brahetrolleborg*. En bemærkelsesværdig kvinde, der ikke tålte uorden i geledderne, og hvis aristokratiske væsen afkrævede respekt. Født ind i en fornem tysk adelsfamilie tilhørte Lucie-Marie fra barnsben det europæisk højaristokrati med dertilhørende væremåde og selvopfattelse. En grundfæstet standsbevidsthed – afstedkommet af fremgang og økonomisk tryghed, der ikke blot prægede den danske godsejerstand i 1800-tallets slutning, men også satte sig igennem hos de tyske standsfæller¹¹ – og et sorgløst frisind, der tilførte standens kvinder en indtagende

Fotografi af Lucie-Marie Reventlow, taget omkring 1912. Ved forlovelsen med Christian-Einar blev hun i et brev fra godsejeren på Engestofte beskrevet som: "en yndig Pige, hun slægter sin elskelige gamle Bedstemoder, efter hvem hun er opkaldt, paa, og hun havde den Gave at bringe Lykke og Fred, hvor hun kom. Jeg er vis paa at Lucie vil gjøre ligesaa, og at baade De og hun vil blive lykkelige og at De vil kunne forstaa hinanden. For Deres unge Datter er det godt at faa en Veninde med en saa fin og nobel Karakter". Foto Museum Lolland-Falster.

charme,¹² kom uden tvivl til at farve Lucie-Marie. Som B.T. ved hendes død kunne berette, så var hun: "familiens overhovede. Hendes ord var lov. Hendes øjne kunne smile, som de kunne lyne. Tjenestefolkene – selv hendes sidste hjælp Helga Magelund tiltalte den gamle dame i tredje person: "Hvad ønsker lensgrevinden?".¹³

I 1909 gjorde Lucie-Marie for første gang sin entré på *Brahetrolleborg*, da hun ægtede Christian-Einar lensgreve Reventlow (1864-1929).¹⁴ Den 20 år ældre gom ved brylluppet, der blev afholdt i München, havde som blot 11-årig i 1875 arvet familien Reventlows tre store majorater, baroniet *Brahetrolleborg* og grevskaberne *Reventlow* og *Christianssæde*, som han – med undtagelse af sidstnævnte, der var overdraget moren som enkesæde – formelt tiltrådte, da han i 1889 blev myndig. Trods undervisning i land- og skovbrug var det kunst, historie, hesteavl, forædling af gravhunde og ikke mindst slægtsstudier, der helt og holdent optog ham, mens han: "hele sit Liv [beholdt] en underlig fjern, næsten fraværende Holdning overfor Livets praktiske Foreteelser".¹⁵ Det var med andre ord et hjem og en husholdning i stilstand – og med en fraværende herre – som Lucie-Marie i 1909 skulle finde sin plads i.

En standsmæssig levevis under pres

Den herskabelige verden, som den unge brud indtrådte i på det sydfynske baroni, sang imidlertid på sidste vers. Virkeligheden og verden omkring *Brahetrolleborg* var under forandring, samtidig med at det blev mere og mere tydeligt, at ægtemandens fjerne forhold til praktisk arbejde og styring satte sig

spor i økonomien. Også i tidens aviser begyndte de dårlige forhold på *Brahetrolleborg* at skinne igennem. I juli 1918 kunne Fyens Stiftstidende meddele, at familiens tre svenske herregårde var blevet solgt.¹⁶ Vinterboligen i København var da allerede opgivet. Kun én gang fik Lucie-Marie fornøjelsen af boligen i hovedstaden: "Vi rejste lige efter jul, og turen foregik med et særtog. Seks jernbanevogne blev rangeret op på stationen og fyldt med alt det, vi kunne få brug for. Tre af de seks spand heste, vi havde til privat brug, var også med, så vi kunne køre i karet i København".¹⁷

Skal man tro Lucie-Maries ord i 1979, var baggrunden for vinterboligens afhændelse, at ægtemanden pludselig blev pålagt at betale tusindvis af kroner i skat. Sandheden var formentlig ikke helt så enkel. Allerede ved Christian-Einars overtagelse af besiddelserne i 1889 havde økonomien været under pres, hvilket yderligere eskalerede i årene efter.¹⁸ Hvor meget Lucie-Marie, ud over vinterboligens afståelse, mærkede det økonomiske uføre i det første årti af ægteskabet, lader sig ikke længere afgøre. Tilværelsen fortsatte med stor husholdning, mens nye bekvemmeligheder som elektrisk lys og automobiler kom til.¹⁹ De første år gik med børnefødsler – først kom datteren Benedicte Cathinka komtesse Reventlow (1911-1991) i 1911, og dernæst i 1912 den længe ønskede søn og arving til familiens store besiddelser, Christian Ditlev greve Reventlow (1912-1928). Trods lyse stunder i familien, hvor tiden fordelte sig mellem *Brahetrolleborg*, sommerophold på *Pederstrup* og udenlandsrejser i vintermånederne, trak sorte skyer ind over familien og deres ver-

den. Politisk havde systemskiftet i 1901 definitivt sat en stopper for de godsejerdomnede regeringer. Magten blev nu skiftevis lagt i hænderne på bondepartiet Venstre og husmandsbevægelsens talerør, Det Radikale Venstre. Dermed var vejen banet for det endelige opgør med majoratsystemet, der op igennem 1910'erne kom under voksende pres.

1919 må på mange måder have været et omvæltningens år for Lucie-Marie. Året før havde Første Verdenskrigs afslutning vendt op og ned på forholdene i Tyskland, hvor hendes familie havde mistet deres rang, særstatus og økonomiske grundlag.²⁰ Allerede i 1917 var hendes bror med familie flyttet til Danmark,²¹ og i 1919 fulgte faren og lillesøsteren efter. De forlod ikke blot et sammenbrudt Tyskland, men også en verdensorden sunket i grus. En ulykke kommer sjældent alene, og det måtte Lucie-Marie også erkende. Samme år som hendes far og søster arriverede, stod majoratsystemet for fald med lensafsløsningslovens vedtagelse. En lov, der mod en klækkelig betaling til staten løste grevskaber, baronier og stamhuse fra de snærende majoratbånd og gjorde ejendommene til frie, private besiddelser med almindelige arveregler. De sidste beskyttende rammer om familien Reventlows besiddelser – og garanten for en herskabelig tilværelse – blev nu fjernet, og med afståelse af jord til statshusmandsbrug, betaling af et engangsbeløb til staten og udredning af en successorfond²² var den økonomiske afgrund for alvor rykket tæt på. I 1924 blev baroniet *Brahetrolleborg* og de to grevskaber afløst med afståelse af 729 hektar jord og afgivelse af 4.043.109,82 kroner i engangsbeløb til staten.²³ Dermed var besiddelserne nok frie, men friheden havde

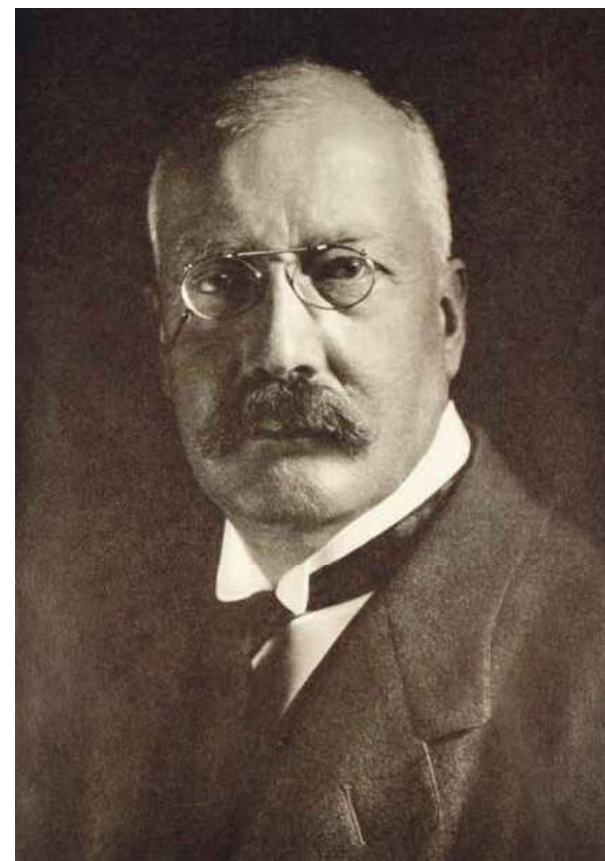
sine omkostninger. Den økonomisk uholdbare situation kunne ikke længere skjules, og Lucie-Marie må for alvor have kunnet læse skriften på væggen.

På randen af sammenbrud

I oktober 1927 kunne Fyens Stiftstidende meddele, at *Brahetrolleborg* ville blive lukket ned. Christian-Einar havde længe gået med planer om at flytte til England, og: "Nu er den endelige Beslutning taget. *Brahetrolleborg* lukker sine Døre, og Greve Reventlow tager foreløbigt Ophold i en af Slottets Sidefløje. Tjener-skabet er opsagt til Fratræden..."²⁴ Planerne var så fremskredne, at lejekontrakten på et engelsk herresæde forelå parat til underskrift.²⁵ Hvorfor underskriften aldrig blev sat, vides ikke. Lettere er det at forklare, hvorfor planerne året efter for en stund helt blev opgivet. Den 6. april 1928 døde sønnen nemlig pludselig på sin kostskole i England.²⁶ Tabet af arvingen og de deraf følgende dystre fremtidsudsigter for familiens ejerskab til besiddelserne – hvor successorfonden nu ville blive adskilt fra godsene, når Christian-Einar gik bort – ramte særligt ægtemanden hårdt. Allerede året efter – efter længere tids sygdom – døde Christian-Einar i en alder af kun 64 år.

Sammenbruddet var næsten totalt. Lucie-Marie havde ikke blot mistet søn og ægtemand inden for et år, men sad nu som mor for de to små døtre – i 1920 fødte hun endnu en datter, Naka komtesse Reventlow (1920-2001) – og som ansvarlig og overhoved for en besiddelse i knæ. Uagtet den radikale justitsminister Carl Theodor Zahle (1866-1946) senere på året udtalte: "at Enkegrevinde Reventlow og hendes to Døtre

Ægtemanden Christian-Einar var på mange måder Lucie-Maries diametrale modsætning. Mens hun blev beskrevet som charmerende, livlig og udadvendt, var han ejendommelig, indadvendt og fjern fra verden. Hans samtid stillede sig ofte uforstående over for ham og hans væremåde – blandt andet ved datteren af sit første ægteskab, Anne-Ermegaard komtesse Reventlows (1890-1969) bryllup i 1910, hvor Politiken berettede, at: "endnu længe vil den danske Adel minde Bryllupsmiddagen paa Brahetrolleborg, hvor Brudens Fader anstillede nogle interessante Sammenligninger mellem Ægteskab og Byggefagene". Foto Museum Lolland-Falster.

netop havde haft Fordel af Lensafløsningen”,²⁷ er det tvivlsomt, om Lucie-Marie var af helt samme overbevisning. Splittet mellem en standsbevidst selvforståelse, dystre fremtidsudsigter for sine døtres muligheder for at løfte arven og hensynet til sig selv var det uden tvivl svært for Lucie-Marie at finde sine egne ben at stå på.

Uden den landbrugsfaglige indsigt eller de uddannelsesmæssige forudsætninger til at kunne løse de udfordringer, hun med et blev placeret i, påhvilede det hende og eksekutorer i boet efter ægtemanden at finde en holdbar løsning på situationen og få igangsat en redningsplan. Arbejdet må have været næsten uoverskueligt – særligt for en adelsfrue, der var opdraget til en sorgløs herskabelighed. Måske derfor – eller måske fordi Lucie-Marie endnu så sig selv i en verden af i går – stillede hun sig ikke i spidsen for den økonomiske genopretning, men overlod gennemførelsen af en redningsplan til en eksekutorkommission. Ved at overlade ansvaret til betroede medarbejdere i kommissionen videreførte hun den praksis, som også ægtemanden tidligere havde lagt for dagen. En praksis, som lå på linje med de godsejeridealer, som havde præget hendes opvækst, og som trods tilbagegang endnu sporede rundt på de danske godser i 1930’erne.²⁸

Det handlede for kommissionen om at få bevaret, hvad bevares kunne, få skabt luft i økonomien og sikret familien midler at leve for. Allerede i maj 1929 begyndte bortsalget af jord på Lolland,²⁹ og ikke længe efter trak salget af familiens fire lollandske herregårde, *Christianssæde*, *Pederstrup*, *Aalstrup* og *Skelstoft*, store overskrifter på Sydhav Søerne, hvor baggrunden for salget også blev udbasuneret: ”Grev Reventlows

Arvinger vil realisere det store lollandske Gods for at opnaa et kontant Overskud til den afdøde Greves Efterladte”.³⁰ Familiens tidligere grevskab i Sønderjylland blev samtidig afhændet.³¹ Tilbage var nu alene *Brahetrolleborg*, som allerede Christian-Einar havde arbejdet på at omdanne til en filantropisk familiefundation, der ikke blot skulle sikre herregårdens righoldige inventar for eftertiden, men også give familien en varig forbindelse til godset.³² Et arbejde, som foreløbig dannede rygraden i den redningsplan, som eksekutorerne påbegyndte.³³

En strid om arvegangen

Salget af de lollandske besiddelser skulle vise sig at trække ud og ende som stridspunkt i det verserende politiske opgør mellem oppositionspartierne Venstre og Det Konservative Folkeparti. Længe var planerne fremme om statens overtagelse af besiddelserne med henblik på udstykning, men i januar 1931 måtte planen endelig opgives, da partierne ikke kunne enes om betingelserne for udstykningen af det tidligere grevskab.³⁴ Ikke kun statens planer skiftede i disse år kurs. Mens det i november 1929 blev meldt ud, at familien Reventlow: ”kun [var] interesseret i en eventuel Køber til det samlede lollandske Gods, som vilde drive det videre paa samme Maade, som det hidtil er drevet”,³⁵ så vendte eksekutorerne tilsyneladende allerede året efter på en tallerken – formentlig hjulpet på vej af tidens landbrugskrise – og var nu helt indforstået med salg til udstykning.³⁶

Til trods for, at tiden efter 1929 var præget af økonomisk usikkerhed og risikoen for, at også

I 1912 fødte Lucie-Marie sin eneste søn, der ifølge familietraditionen blev døbt Christian Ditlev. Mens hun selv modtog uddannelse med fokus på sprog, ophøjethed og etikette, havde idealerne for børneopdragelse i 1920'erne ændret sig. Hendes børn kom blandt andet i spejderbevægelsen, hvor Lucie-Marie i en årrække var formand. I 1923 fortalte hun i et læserbrev i B.T. at: "Mine to Børn er Spejdere, og jeg har Korpsene meget at takke for i deres Udvikling, og jeg er taknemmelig for de mange Glæder og Oplevelser af den sunde Slags, som Spejderlivet nu i 4 Aar har givet dem". Foto fra 1926. Brahetrolleborg Sogns Folkemindesamling.

Mellem 1913 og 1914 blev Lucie-Marie portrætteret af Carl Wentorf omgivet af sine elskede bøger på Brahetrolleborg. "Min yndlingsstue er biblioteket med alle bøgerne", fortalte hun ved et interview i 1964, hvor også hendes kosmopolitiske tilgang til verden skinnede igennem: "Jeg læser flere aviser ogsaa. Hver dag Times og Welt Woche fra Schwitz". Privateje. Foto: Museum Lolland-Falster.

Brahetrolleborg skulle glide familien af hænde,³⁷ valgte Lucie-Marie, samme år som Christian-Einar døde, at genoptage planerne om at flytte til England.³⁸ En flugt fra realiteterne, for at komme på afstand af problemerne, eller fordi hun her kunne sætte sine personlige behov først? I de mange interviews, hun på sine ældre dage afgav, omtalte hun ikke den første tid i England og den vedvarende kamp for at redde økonomien. Kampen stod nemlig ikke kun om bevaring af *Brahetrolleborg* i familiens eje og afhændelsen af de lollandske besiddelser, men også om successorfonden for grevskabet *Christianssæde*. Sidstnævnte kamp skulle i 1930'erne trække store overskrifter, da det endte med en Højesteretsdom.

Successorfonden for baroniet *Brahetrolleborg* og grevskabet *Reventlow* var ved Christian-Einars død i 1929 overgået til nærmeste mandlige arving, fætter sønnen Rudolph greve Reventlow (1879-1945). Fondsmidlerne fra grevskabet *Christianssæde* på Lolland var derimod endnu ikke kommet til udbetaling, idet der var opstået tvist om, hvem der var berettiget til midlerne. Baggrunden herfor var et testamente fra 1911, hvori Lucie-Marie blev sikret indtægterne fra det lollandske grevskab som livsgrundlag i sin enkestand. Med grevskabets afløsning i 1924 forsvandt den klausulerede besiddelse, som testamentet byggede på. Tilbage var dog successorfonden. Enten kunne denne ved Christian-Einars død endnu være underlagt testamentets bestemmelser og dermed tilfalde Lucie-Marie som første successor, eller den kunne følge den almindelige praksis ved afløsning og overgå til fætter sønnen. Hvilke af mulighederne der skulle følges, blev

overladt en domsafsigelse at afgøre. I denne sag handlede det ikke om familiens tarv og døtrenes arv, men alene om Lucie-Maries økonomiske situation og plads i successorfondens arvefølge. Her var det med andre ord hendes egne hensyn, der primært skulle tilgodeses, da hun i 1932 blev stævnet i Landsretten af den afdøde ægtemands fætter søn, som ligeledes anså sig som berettiget til fonden. "Den Strid, der nu er rejst [handler] om hvorvidt Grev Rudolph, der i Forvejen er en hovedrig Mand, ogsaa kan gøre Fordring paa straks at faa udbetalt Halvdelen af det til det lollandske Gods Christianssæde hørende Successorfond paa 3 Mill. Kr., som han ligeledes er Arving til",³⁹ lød det i Politiken i dagene op til Landsrettens afgørelse i 1932. Sagen fik stor bevågenhed, da den ikke blot omhandlede millioner af kroner, men også havde den krølle, at Lucie-Marie var fem år yngre end fætter sønnen. Ifald dommen anerkendte hende som første successor, risikerede hun nemlig at overleve Rudolph Reventlow, der dermed ville gå glip af sin andel af fonden.

Mellem standsfæller, familie og nationale hensyn

Retssagen nåede i 1933 helt frem til Højesteret, efter at Landsretten året før havde dømt til fætter sønnens fordel. Sagen tiltrak sig fortsat stor opmærksomhed både i familien og blandt standsfæller: "Højesteretsproceduren havde i Dag samlet en Mængde Tilhørere. Navnlig var den Reventlow'ske Slægt stærkt repræsenteret, men ogsaa adskillige andre Adelige, for hvis Interesser Dommen kan faa Betydning, var til Stede".⁴⁰ Også uden for retssalen fik sagen opmærk-

somhed. Særligt i de landsdækkende aviser, hvor detaljerede reportager fra retten den næste tid optog spaltepads.

Allerede forud for domsafsigelsen i Landsretten kobledede Politiken i juni 1932 udfaldet af retssagen sammen med *Brahetrolleborgs* skæbne uagtet successorfonden rent formelt alene omhandlede sikring af Lucie-Marie. Idet: ”den Proces, som Successoren Grev Rudolf Reventlow har gjort Skridt til at anlægge mod Herresædets nuværende Besidderinde, Enkegrevinde Reventlow [...] vil kunne faa den største Betydning for *Brahetrolleborgs* fremtidige Skæbne”,⁴¹ blev der i pressen sat lighedstegn mellem Lucie-Maries adgang til successorfonden og familiens fortsatte ejerskab til herregården. Skulle planerne om omdannelse af *Brahetrolleborg* til en familienstiftelse realiseres, krævede det et økonomisk råderum for Lucie-Marie, hvilket et udfald til fættersønnens fordel ville bremse. Med udsigten til en familienstiftelse blev afgørelsen om successorfonden nærmest et offentligt anliggende i flere af periodens aviser og blandt historikere. Professor Aage Friis (1870-1949) argumenterede således i Politiken for, at det måtte være en samfundspflicht at sikre *Brahetrolleborgs* overlevelse grundet herregårdens rige familie- og kulturskatte og slægten Reventlows historiske betydning.⁴² Deroverfor stod justitsminister Zahle, der få år forinden havde udtalt, at det økonomiske uføre, som familier som Reventlow var placeret i, alene påhvilede dem selv: ”naar Besidderne ikke bestiller noget, er det rimeligt, at de ikke har Raad til at bo paa Slottene – men det er der jo ingen Ulykke i, selv om deres Forældre har beboet dem”.⁴³

Stridighederne kom ikke kun til udtryk gennem landets aviser, men satte sig også dybe spor i familien. Forud for retssagen var der forsøgt indgået forlig,⁴⁴ men da ingen ville give sig, måtte sagen afgøres i retten.⁴⁵ Sagen omhandlede ikke blot Lucie-Maries position i familien som ligeværdig arving, men også hendes udsigter til en varig forsørgelse, hvis redningsplanerne for godserne skulle glippe. Den 14. oktober 1933 om eftermiddagen faldt den endelige dom i Højesteret, som omstødte Landsrettens dom og sikrede Lucie-Marie renterne fra successorfonden, idet hendes: ”principale Paastand om at blive anerkendt som Successor ikke blev fulgt, har Højesteret dog godkendt de testamentariske Bestemmelser, hvorpaa Grevindens Krav er baseret”.⁴⁶ Glæden må have været stor i England, hvor hun stadig opholdt sig, da nyheden kort efter nåede hende. Var den overordnede økonomi i boet endnu ikke reddet, og var afviklingen af de lollandske besiddelser langtfra tilendebragt, havde domsafsigelsen, uagtet hun ikke blev anerkendt som førstesuccessor, alligevel sikret hende et livsgrundlag og en sikkerhed i en tid, hvor endnu ingen vidste, hvad udfaldet af redningsplanerne ville blive. Gik Lucie-Marie Reventlow sejrrigt ud af retssagen, stod Rudolph Reventlow dog ikke tomhændet tilbage. Som plaster på såret – og i tråd med tidligere indgåede forlig i arvesager vedrørende majorater⁴⁷ – kunne Berlingske Tidende dagen før domsafsigelsen meddele, at: ”de to stridende Parter paa Forhaand [har] indgaaet et delvist Forlig, idet det er aftalt, at den tabende Part under alle Omstændigheder faar 20 pCt. af det omstridte Beløb”.⁴⁸

En herskerinde tager imod

Med dommen på plads havde Lucie-Marie fået skabt sig en selvstændig position at virke ud fra og sikret en økonomi, der kunne være med til at konsolidere eksekutorerne videre arbejde for at sikre *Brahetrolleborg* i familiens eje. Mens planerne om en familienstiftelse og et museum på det fynske gods forblev urealiserede, opstod i midten af 1930'erne ideen om et museum på en af familiens lollandske herregårde. Lucie-Marie Reventlow stillede sig positiv over for tiltaget og afgav en række kunstgenstande til Reventlow-Museet Pederstrup, der slog dørene op for første gang i 1940.⁴⁹ Lykkedes det ikke for hende at skabe den stiftelse, som Christian-Einar havde drømt om for familien på *Brahetrolleborg*, formåede hun dog alligevel at virke for et varigt mindesmærke i form af et museum og – takket være eksekutorkommissionen og ikke mindst den kommende svigersøn godsforvalter Erik Mouriers (1908-1994) store indsats fra 1938 og frem – at bevare *Brahetrolleborg* i efterslægtens eje. Løsningen på de to problemstillinger lå dog i 1936 endnu ude i fremtiden, da Lucie-Marie fra England for en stund vendte tilbage til familiens fynske besiddelse for at byde ind til niecens bryllup.

Med sin aristokratiske holdning og sit livlige, frie og charmerende væsen var hun – som hun stod der i døren til kirken – placeret i vadestedet mellem en ny virkelighed med redningsplaner, retssager og økonomisk uføre og en eventyrverden med minder tilbage til tiden før Lensafløsningen, ægtemandens død og en verdenskrig, der for alvor rev tæppet væk under herskabskulturen på herregårde som *Brahetrolleborg*. Et vadested, hvor Lucie-Marie Ludovika Anastasia Adelheid Carola

Hedwig enkelensgrevinde Reventlow kæmpede for at finde en plads for sig selv, sin familie og den arv, hun som: ”Godsets Herskerinde”⁵⁰ ufrivilligt var blevet sat i spidsen for, og som fik hende til resolut at handle, da tumulten mellem pressefolkene i slotsgården tog overhånd.

Noter:

- 1 Blixen 1957, fortale til Ib og Adelaide.
- 2 Fyens Stiftstidende, 09.08.1936.
- 3 Brudens far var Lucie-Maries bror, Curt greve Haugwitz-Hardenberg-Reventlow (1885-1956), mens moren til bruden, Anne-Ermegaard grevinde Haugwitz-Hardenberg-Reventlow, født komtesse Reventlow (1890-1969), var steddatter til Lucie-Marie. Anne-Ermegaard var datter af Christian-Einars første ægteskab med Agnes Margrethe komtesse Moltke (1866-1941).
- 4 Omtalen i pressen af adelige bryllupper, se Laursen 2017, 390.
- 5 Politiken, 25.07.1936.
- 6 Langelands Social-Demokrat, 11.08.1936.
- 7 Langelands Social-Demokrat, 11.08.1936.
- 8 Langelands Social-Demokrat, 11.08.1936.
- 9 Politiken, 09.08.1936.
- 10 Fyns Venstreblad, 09.08.1936.
- 11 Rasmussen, 2006, s. 9.
- 12 Laursen 2017, s. 505.
- 13 B.T., 24.04.1984.
- 14 Berlingske Tidende, 25.11.1979.
- 15 Rosenkrantz 1932, s. 152.
- 16 Fyens Stiftstidende, 03.07.1918.
- 17 Berlingske Tidende, 25.11.1979.

- 18 Erichsen 2013, s. 61.
- 19 Ved brylluppet mellem Lucie-Maries stedatter og hendes bror i 1910 blev der lagt elektrisk lys ind på *Brahertrolleborg*, se Højrup, bind 8, 1982, s. 63. Familien havde på det tidspunkt automobil, og brudeparrets færd til Odense efter festen i bil kastede flere artikler af sig i aviserne, idet transporten var sket: "paa et Tidspunkt da Bilkørsel efter Loven er forbudt", Politiken, 23.11.1910.
- 20 Naka Haugwitz 1948, s. 10.
- 21 Bisgaard 2015, s. 643.
- 22 Successorfond var en procentvis del af majoratets værdi henlagt som fond til udbetaling til de to personer, der efter hinanden ville være efterfulgt som besiddere, hvis ikke majoratet var overgået til fri ejendom. Første successor ville få halvdel af fonden udbetalt og livsvarigt renterne af anden halvdel, når han tiltrådte arven, mens anden successor ville få den resterende halvdel udbetalt, når første successor døde. Det to successorer havde ret til at bære lenstittelens greve eller lensbaron – hvorefter titel forsvandt.
- 23 Erichsen 2014, s. 314-315.
- 24 Fyens Stiftstidende, 28.10.1927.
- 25 Rigsarkivet, 29.137, Takkebreve og lykønskninger 1909, udateret lejekontrakt.
- 26 Kirkebog, Vesterborg.
- 27 Fyens Stiftstidende, 23.10.1929.
- 28 Skiver 2014, s. 328.
- 29 Lolland-Falsters Folketidende, 06.05.1929.
- 30 Lolland-Falsters Folketidende, 30.09.1929.
- 31 Rasmussen 2004, s. 205.
- 32 Planerne omtalt i blandt andet Fyens Stiftstidende, 11.11.1929 og i Politiken, 16.06.1932.
- 33 Fyens Stiftstidende, 11.11.1929.

- 34 Politiken, 31.01.1931.
- 35 Fyens Stiftstidende, 11.11.1929.
- 36 Lolland-Falsters Folketidende, 04.04.1930.
- 37 Rosenkrantz, 1932, s. 152.
- 38 Folketællingen 1930.
- 39 Politiken, 16.06.1932.
- 40 Berlingske politiske og Avertissements Tidende, 09.10.1933.
- 41 Politiken, 16.06.1932.
- 42 Politiken, 01.06.1932.
- 43 Zahles tanker gengivet i Lolland-Falsters Folketidende, 23.10.1929.
- 44 Politiken, 16.06.1932.
- 45 Berlingske politiske og Avertissements Tidende, 09.10.1933.
- 46 Berlingske politiske og Avertissements Tidende, 14.10.1933.
- 47 Laursen 2017, s. 392ff.
- 48 Berlingske politiske og Avertissements Tidende, 14.10.1933.
- 49 Thorlacius-Ussing 1971, s. 9-11.
- 50 Fyens Stiftstidende, 09.08.1936.

Kilder:

Aviser og tidsskrifter:

- Berlingske politiske og Avertissements Tidende, 09.10.1933.
- Berlingske politiske og Avertissements Tidende, 14.10.1933.
- Berlingske Tidende, 25.11.1979.
- B.T., 24.04.1984.
- Fyens Stiftstidende, 03.07.1918.
- Fyens Stiftstidende, 28.10.1927.
- Fyens Stiftstidende, 23.10.1929.
- Fyens Stiftstidende, 11.11.1929.
- Fyens Stiftstidende, 09.08.1936.
- Fyens Stiftstidende 24.10.1964.
- Fyens Venstreblad, 09.08.1936.
- Langelands Social-Demokrat, 11.08.1936.

- Lolland-Falsters Folketidende, 06.05.1929.
- Lolland-Falsters Folketidende, 30.09.1929.
- Lolland-Falsters Folketidende, 23.10.1929.
- Lolland-Falsters Folketidende, 04.04.1930.
- Politiken, 23.11.1910.
- Politiken, 31.01.1931.
- Politiken, 01.06.1932.
- Politiken, 16.06.1932.
- Politiken, 25.07.1936.
- Politiken, 09.08.1936.

Digitale kilder:

- Folketællingen 1930.
- Kirkebøger, Vesterborg.

Rigsarkivet:

- 29.136 Reventlow, Christian-Einer F.L.E., Takkebreve, lykønskninger m.m. (1864-1930).
- 29.137 Reventlow, Christian-Einer F.L.E., Takkebreve, lykønskninger m.m. (1864-1930).

Litteratur:

- Bjørn Claus: "Lucie-Marie Reventlow", i: Jytte Larsen (red.): *Dansk Kvindebiografisk Leksikon*, København 2001 (digital udgave 2003).
- Bisgaard, Lars m.fl.: *Danmarks Adels Aarbog, 2012-2014 årgang ethundrede*, Odense 2015.
- Blixen, Karen: *Sidste fortællinger*, København 1957.
- Erichsen, John: *Fra slottets tid, en herregårdshistorie fra Lolland 1858-1938*, 2. udgave, Nykøbing Falster 2013.
- Erichsen, John og Ditlev Tamm: *Grever, baroner og husmænd, opgøret med de store danske godser 1919*, København 2014.

- Højrup, Ole: *Herregårdsliv, beretninger fra århundredeskiftet*. Herregård og omegn, bd. 8, Nationalmuseet, København 1982.
- Laursen, Jesper og Niels Clemmensen: *Lensgreven, historien om Mogens Frijs*, København 2017.
- Naka Haugwitz Mindeskrift*, Faaborg, 1949.
- Rasmussen, Carsten Porskrog: "Indledning mellem Grundlov og Lensafsløsning", s. 9-18, i: Andersen, Britta (m.fl.) (red), *Herregårdenes Indian Summer, fra Grundloven 1849 til Lensafsløsningsloven 1919*, Dansk Center for Herregårdsforskning, 2006.
- Rasmussen, Søren: "Driften af avlsgården efter godsreformen", s. 189-214, i: Søren Rasmusen (red), *Sandbjerg mellem sø og sund, strejftog i historie, kultur og natur*, Aarhus 2004.
- Rosenkrantz, Palle: *Dansk Adel*, København 1932.
- Skiver, Jens: "En skrivebordslandmand, Andreas Tang Barfod 1923-46", s. 321-348, i: Anders Bøgh (m.fl.): *Nørre Vosborg i tid og rum – herregård i lyst og nød*, bd. 2, Aarhus 2014.
- Thorlacius-Ussing, Viggo: *Reventlow-Museet Pederstrup*, Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, 1971.